

Køb og pasning af køreseler – for kuske-aspiranter

På en halvkold og blæsende dag i februar 2007 på Kørecentret Holtegaard stod Anna Andersen og jeg og var forhindrengsdommere til årets første kørestævne. Vi lignede godt nok et par ”Michelinlamer” som vi stod der i vores forede heldragter med huerne godt trukket ned over ørerne.

Efterhånden som de 16 ekvipager kom igennem ”vores” forhindring, så faldt snakken på de forskellige slags seletøj, som vi så.

Nu er Anna jo en kapacitet, når det gælder viden om seletøj. Dels har hun syet og repareret mange køreseler, men hun har også selv været aktiv kusk til såvel konkurrencer, studenterkørsel m.m. Derfor var det en oplagt mulighed, at få Anna til at dele sin viden og erfaring, så andre også kunne få glæde af dette.

Når man gerne vil til at køre med hest, så kan det være lidt af en jungle at finde ud af, hvad man skal mene om seletøj – der er lige så mange meninger, som der er kuske!. Derfor er det vigtigt, at det er den enkelte, der selv træffer sit valg, men gør det ud fra mange gode råd; så tag til kørestævner og se på forskellige seletøj og snak med ejerne heraf.

Skal man altid købe en ny sele?

Både ja og nej. Man kan godt være heldig, at finde en god brugt sele. Der er i dag efterhånden mange forhandlere af seletøj, maskinforretninger og grossistforhandlere på nettet. Man får det, som man betaler for. Læderkvalitet, beslag og pasform følger prisen. Den lidt dyrere sele kan man vælge at betragte som en investering, idet den er mere værd ved salg som brugt sele – hvis den vel og mærke er passet ordentligt.

Når man køber en brugt sele har Anna et par tips;

- drej /vrid læderet, og der må under ingen omstændigheder være revner deri. Så er risikoen for at selen går i stykker ved brug.
- er læderet meget tørt, er der stor sandsynlighed for at sy-tråden også er tørret ud og dermed går let i stykker – så se syningerne efter og ryk i dem.
- tjek spænderne, er de rustne, så er holdbarheden forringet.

Man kan sammenligne det at købe en brugt sele med det at købe en brugt bil. Den kan se vældig skinnende og flot ud, men er dækkene rådne efter at have stået stille og er vangerne rustne, ja så..... Igen følger prisen kvaliteten. Det er vigtigt, at man altid sætter sikkerheden højest.

I dag kan man efterhånden også få forskellige slags kunstseler, men det har Anna endnu ingen erfaring med. Det kunne være interessant om nogle ville dele deres erfaringer med disse.

Hvordan passer man sin sele?

Mindst to gange årligt skal man have rengjort og givet sin sele olie. Det er egentlig lige meget hvilken slags olie, man vælger, den skal blot være syrefri. Jo bedre en sele er passet med olie, jo mindre tager den også imod snavs.

Første gang er det jo altid spændende om man får selen samlet rigtigt igen efter behandlingen. Men det er vigtigt, at alt skilles ad, således at rengøringen og olien kan komme ind i selv den mindste del. Til rengøringen af selen kan man anvende saddelsæbe. Efterfølgende tørres selen af med tør klud, og mens selen fortsat er fugtig, begynder man at behandle den med olie. Det, som er vigtigt ved plejningen, er at der kommer olie ind i alle sprækker og ved sammensyningerne. Man kan vælge enten at bruge en klud og måske en sprøjte uden kanyler ved spænder og sammensyninger eller lægge selen i blød i olie natten over. Den overskydende olie tørres altid af.

Mange bruger kun olie til behandlingen af selen, men læderfedt kan også anvendes. Der kræver til gengæld masser af knofedt, idet det er varmen fra hånden samt indgnidningen ind i læderet, som får læderfedtet til at gøre gavn. Overskydende fedt aftørres. Hvis læderfedtet blot lægges som et lag uden på læderet, så har det ingen effekt.

Spørgsmålet er så hvad man skal gøre med sine liner/ tømmer. Hvis de behandles, bliver de meget glatte, når de bliver våde. Et kompromis kan være at behandle med olie på den del af linen, som rører hestens hals og frem til spændet ved biddet. Når tømmeren så ikke kan holde mere, så køb en ny. Det er bestemt ikke en sjov oplevelse, hvis tømmeren knækker eller den glider mellem fingrene i regnvejr. Igen sikkerhed frem for alt.

Den daglige pasning af selen består i at tørre/ vaske al synligt snavs og sved af med rent, koldt vand. Derefter hænges selen op på bomme eller hyldeknægte, der har en vis bredde, så læderet ikke knækker sammen. Hæng seletøjet, så det kan få luft og tørre langsomt – gerne i et tørt rum med en temperatur på 8-10 grader. Man må aldrig lyntørre sin sele enten i direkte sol eller ved en varmekilde – det vil få læderet og syningerne til at knække.

Hvilken sele skal man vælge?

Det er der ikke et klart svar på. Det kommer an på type hest/ pony, dens bygning, hvad skal selen bruges til; skal den trække meget som ved studenterkørsel eller er det en stadssele. Det mest optimale er at spørg flere til råds, se seler i funktion ved f.ex. kørestævne, brugskørsel, kaperkørsel og spørg om du må prøve forskellige seler på din hest/ pony for at se, hvordan den ligger og hvordan den er i træk. Læder eller kunststof vælges alt efter sit temperament og pengepung.

Skal selen rettes til, så kan det igen være en god ide, at spørge en erfaren kusk om hjælp til at rette den til. Det er også en af grundene til, at vi altid gør meget ud af at have en erfarende kusk til at stå for sikkerhedstjekket ved vores træningsstævner. Man kan jo altid stille sig ved siden af denne og spørge ind til hvad det er der vægtes og hvordan man kan se det.

Anne Grethe Nørgaard
Vendsyssel Køreforening